

Jan Šembera z Boskovic

Pan Jan Šembera patřil mezi nejbohatší šlechtice na Moravě. V Bučovicích měl nádherný zámek a v Brně na Jánské ulici vlastnil přepychově vybavený palác. Jedinou jeho starostí bylo, jak zabezpečit své dvě dcery. Jeho otec totiž před svou smrtí rozhodl v závěti, že jestli rod Šemberů vymře po meči, získá celé rodové jmění brněnský minoritský klášter.

Šembera přemýšlel, jak by tuto závěť mohl změnit a když na nic rozumného nepřišel, přivolal si na pomoc samotného ďábla. Ďábel Šemberu vyslechl a pak mu řekl, aby pozval představeného kláštera na svůj zámek do Bučovic a nechal ho přivést všechny rodové listiny. Zbytek ať nechá na něm.

Brzy na to zastavil u zámku kočár. Šembera přivítal kvardiána minoritů u krbu. Byl zahalen do kožešin a stěžoval si na své zdraví. Už prý tu dlouho nebude a dříve, než umře, chtěl by udělat pořádek ve všem rodovém majetku. Pak mnicha bohatě pohostil a postaral se, aby měl pohár stále naplněný. Pak poprosil rozjařeného mnicha, aby mu zapůjčil darovací listiny.

V tu chvíli vstoupil do sálu ďábel převlečený za sloužícího. Napomenul Šemberu, že je nemocný a že by se neměl rozptylovat, ale ležet. Pak mu vytrhl z rukou darovací listiny a vhodil je do krbu. Vyděšený kvardián okamžitě vystřízlivěl a utíkal ke krbu. Z listin však zbyl už jen popel. Rodový majetek byl zachráněn pro dcery.

Ďáblova pomoc však nebyla zadarmo. Šemberova duše skončila v pekle. Změnila se v černého koně, který se každou půlnoc objevuje v Jánské ulici. Na koni sedí ďábel a nutí vzpouzejícího se koně objet nedaleký minoritský klášter.

Kamenná panna z Orlí ulice

Kdysi se v Brně objevila jedna mladá dívka. Jmenovala se Johanka a pocházela z Krušných hor. Rodiče jí zemřeli a dívce nezbylo nic jiného, než se vydat do světa hledat živobytí. Prošla městskou bránou, ptala se na práci, až se dostala do dnešní Orlí ulice. Tenkrát tam stávala pošta, která patřila císařskému pošmistrovi. Starému pošmistrovi bylo chudého děvčete líto, a tak ji přijal jako komornou do služby.

Nějakou dobu dělalo všechno dobrotu. Pošmistr i jeho žena si novou služebnou nemohli vynachválit. Pošmistr měl ale syna. Ten se do děvčete zamiloval a rozhodl se, že si ji vezme za ženu. Jeho otcí to nebylo proti mysli, ale pošmistrová měla se synem jiné plány. Když zjistila, jaké city ke služebné chová, proměnila se všechna její náklonnost v nenávisť a rozhodla se, že se služebné zbaví.

Jednou, když pošmistr se synem odjeli na lov, obvinila Johanku, že syna očarovala a nechala zavolat biřice, až si jí jako čarodějnicí odvedou. Marně se Johanka bránila, marně přísahala na kříž. Nakonec se ve velkém zoufalství vytrhla biřicům z rukou a skočila na dvoře do studny.

V tu chvíli se starý pošmistr a jeho syn vraceli z lovu. Vytáhli rychle Johančino tělo ze studny, ale život už jí vrátit nemohl. Zoufalý syn přísahal, že na Johanku nikdy nezapomene a ve velikém zármutku nechal její podobu vytesat do zdi na dvorku svého domu. Zde můžeme vidět Johančinu sochu dodnes.

Probodnutá jeptiška

Když byl v Brně založen klášter voršilek u sv. Josefa, dostala se do kláštera i dcera jednoho zámožného brněnského měšťana. Byl to vdovec a chtěl, aby jeho dcera nezůstala po smrti sama. Do dívky byl však zamilován jeden mladý šlechtic a ten se nechtěl smířit s tím, že by měl o ni navždy přijít. Snažil se proto dívce klášter všemožně vymluvit.

Protože ještě nebyl dokončen nový kostel, chodily voršilky na bohoslužby do nedalekého minoritského chrámu. Tady mladý šlechtic na jeptišku čekával a prosil ji, aby z kláštera odešla. Ale všechny jeho prosby byly zbytečné. Mladá dívka našla v klášteře druhý domov a chtěla tu již navždy zůstat.

Jednoho dne si šlechtic na dívku zase počkal. Přemlouval ji, vyhrožoval a nakonec nebohou dívku probodl kordem.

Mladého vraha ihned chytili. V místech, kde spáchal ten hrozný čin, mu kat setnul hlavu.

Nešťastnou dívku pohřbili v klášterní hrobce a popřáli jí věčný klid. Ale nestalo se tak. Každou půlnoc obchází jeptiška tmavými chodbami kláštera a žalostně nařiká. Z hrudi jí trčí zakrvavený kord.

Neslušný mužiček od svatého Jakuba

V době, kdy mistr Zierholt přestavoval starý kapitulní chrám na Petrově, dokončovali brněnští měšťané kostel svatého Jakuba. Měli sice málo peněz a museli šetřit každý groš, ale podařilo se jim získat znamenitého kamenického mistra ze Štrasburku. Práce mu šla dobře od ruky, a tak stavba rychle pokračovala. To na Petrově se tolik šetřit nemuselo. Stavební práce se tu však neustále protahovaly, až se tomu začal posmívat i štrasburský stavitel od svatého Jakuba. „S takovou odejdu z Brna dřív, než uvidím, jak má vlastně kostel na Petrově vypadat.“

Kanovníkům od svatého Petra se však takové řeči vůbec nelíbily. Dosáhli toho, že měšťané museli prostořekého mistra ze stavby odvolat. Ještě, než však stavitel odešel, poprosil měšťany, aby mohl dokončit okno, na kterém právě pracoval. Radní mu vyhověli a všichni čekali, až svou poslední práci dodělá.

Když mistr kameník okno dokončil a odstranil lešení, spatřili měšťané na hrotu lomeného oblouku sedící mužskou postavičku. Kamenný mužiček tam s posměšným úsměvem obracel hlavu k Petrovu a vystrkoval tím směrem i svůj holý zadek. Tak se štrasburský stavitel pomstil svatopetrským kanovníkům za to, že ho vypudili z města.

Dominikánské věže

Když dominikáni museli po třicetileté válce stavět nový kostel, dělali sbírky po celé Moravě. Jednou se tak dostali až k Jamolicím u Moravského Krumlova. Všechno vyřídili a chystali se na cestu do Brna. Vesničaná je varovali, že je podzim a že se brzy setmí, aby zůstali na noc. Mniši se už ale viděli v Brně a nechtěli se zdržovat.

Než se však dostali na hlavní cestu, padla tma a kočí zabloudil. Kočár jezdil sem a tam, dostal se do hlubokých lesů. Dominikáni už měli strach. Naštěstí se najednou v dálce objevila jakási světla.

Mniši popohnali koně a brzy se zastavili před krásným hradem. U brány je přivítal mladík v bílém plášti s červeným křížem, vítal je a zval je dál.

Překvapené mnichy zavedli do honosné síně, kde bylo plno rytířů. Pohostili je vybranými jídly, jaká chudí dominikáni nikdy nejedli. Mniši se dali do jídla a vyprávěli hostitelům, jak jezdí po kraji a shánějí peníze na dostavbu kostela.

Po večeři zavedli dominikány do krásné ložnice. Upozornili je ale, že je probudí už hodinu po půlnoci. Mají tu totiž velkou pobožnost, a proto je budou muset vypravit na cestu tak brzy. Když se pak s nimi loučili, dostali od nich dominikáni na rozloučenou velkou truhlici a pytel obroku pro koně.

Sotva se dostali dál od hradu, ozval se za nimi strašlivý rachot a dunění. Když se mniši ohlédli, uviděli ve svitu měsíce, jak se celý veliký hrad hroutí k zemi a mění se v trosky. Celí vyděšení se pak v okolí ptali, co to bylo za hrad, ale každý jen kroutil hlavou. Prý jsou tu široko daleko jen zbořeniny Templštejna, který kdysi dávno patřil templářům. Dominikány tak nejspíš hostili duchové templářských rytířů.

Když se mniši vrátili do Brna, vyprávěli o svém nočním zážitku ostatním mnichům. Ti jim moc nechtěli uvěřit. Když však otevřeli truhlu, byla plná zlatých pokladů a z pytle, kde měl být obrok pro koně, se vysypala hromada dukátů. Za templářský dar pak mohli dominikáni konečně dostavět svůj kostel a vyzdobit ho krásnými věžemi. Dochovaly se dodnes.

O brněnském drakovi

V dobách, kdy ještě na Brněnském hradě vládla údělná knížata, usídlil se v řece Svitavě nedaleko Měniněské stezky veliký drak. Brzy se stal postrachem celého kraje. Žádný člověk si před ním nebyl jistý svým životem. Kníže na něj posílal statečný rytíře, ale drak byl nepřemožitelný. Všichni se vraceli s nepořízenou, pokud je velký ještěř přímo nesežral.

V okolí Brna vládla nejistota a strach, až se jednou na Brněnském hradě objevil mladý muž a žádal, aby se mohl s drakem utkat. Byl to rytíř z Trutnova a slíbil knížeti, že ho strašné obludy zbaví. Hned na druhý den vyjel Trut na svém koni směrem ke svitavským tůňm. Draka nemusel dlouho hledat, sám se na Truta vyřítil z jednoho říčního pramene. Rozpoutal se dlouhý a krutý boj. Navečer ustoupil drak do vody, aby si ochladil svá zranění. Ale i rytíř byl tak unaven, že se sotva vrátil na hrad. Kníže neskrýval své zklamání, když mu Trut oznámil, že boj dokončí, až nabude více zkušeností.

Uběhl sedm dlouhých let a na rytíře Truta se v Brně zapomnělo. Tím více byli všichni překvapení, když se Trut vrátil. Málem ho ale nepoznali. Na hrad přišel tentokrát jako chudý benediktinský mnich. Slíbil knížeti, že nyní svůj závazek splní a draka zabije. Ve světě zjistil, že chytrost a lest jsou často víc než hrubá síla.

Když vyrážel ke Svitavě, měl kníže velké pochybnosti. Všichni viděli, jak odchází v mnišské kutně bez koně a ozbrojen pouze ocelovým štítem.

Trut došel až k řece. Drak ho okamžitě poznal a rozlíceně vyrazil z vody. Trut však kráčel neohroženě dál. Kov jeho štítu se leskl jako zrcadlo. Draka to nejdříve oslnilo, ale pak uviděl ve štítě svůj odraz a zůstal překvapeně stát. Ve chvíli, kdy se rozhodl na svůj obraz zaútočit a rozevřel výhruzně tlamu, vrazil mu do ní Trut dřevěný kůl a naházal do chřtánu připravené šišky ze síry, koudele a nehašeného vápna. Pak rychle ustoupil.

Drak se nejdříve snažil vyrazit si kůl z tlamy. Když se mu to podařilo, zmizel pod hladinou řeky. Ráno našli draka v bahně na břehu, měl roztržené břicho a byl načisto mrtvý.

Město si konečně po tolika letech oddechlo. Kůže draka pak byla zavěšena do hlavní hradní brány. Když se kníže zeptal, jakou odměnu si hrdina žádá, projevil Trut přání postavit na místě, kde se s Drakem utkal, benediktinský klášter. Kníže rád vyplnil jeho prosbu.

Tom klášteru se říkalo Na Luhu. Byl to první klášter v Brně a dodnes z něho zbyl románský kostel sv. Jiljí. Nachází se v Komárově.

Zazděný radní

Když husité přitáhli na Moravu, pokoušeli se dobýt i Brno. Jenže mohutné městské hradby je zastavily. Naopak Brňané vyrazili z města a překvapené husity hravě porazili. Husitští velitelé poznali, že město silou nedobudou, a tak přemýšleli, jak by Brno dostali lstí. Spojili se tajně s několika přívrženci ve městě a ti jim slíbili, že v noci otevřou Veselou bránu a město husitům vydají.

Dřív, než však došlo k dalšímu obléhání, byla lest prozrazena. Celý plán pokazil šašek císaře Zikmunda Borro. Jako zajatce královehradeckých husitů vyslechl jednoho dne rozhovor tajných posílů z Brna, kteří se v Hradci domlouvali, jak vydat Brno husitům. A tak při první příležitosti utekl a v převleku se dostal až do Brna.

Na radnici se nechal poznat a překvapenému purkmistrovi oznámil jména šesti měšťanů, kteří se dali na stranu husitů. Vedl je radní Haas. Ještě toho večera byli všichni odsouzeni k trestu smrti. Na druhý den jim kat setnul hlavy. Šašek Borro dostal velkou odměnu a odešel za svým králem Zikmundem do Uher.

Hlavu radního Haase nabodli pro výstrahu na radnici. Podle ní pak sochař vytesal hlavu z kamene, kterou na věčnou památku zazdili v uličce za radnicí.

Proč zvoní na Petrově poledne v jedenáct hodin

Když za třicetileté války přitáhl k Brnu Torstenson se svou neporazitelnou armádou, podíval se na město a na hrad a posměšně řekl: „S touhle myší dírou budeme hotovi do tří dnů a ten hrádek padne nejpozději do týdne!“

Jenže nakonec tu švédská armáda ležela už čtyři měsíce – a Brno stále odolávalo.

Generál Torstenson zuřil. Hrstka měšťanů a pár vojáků tu odolávají nejlepší armádě světa! A to má proti Brnu téměř dvacetinásobnou přesilu. Jednoho srpnového večera řekl svým důstojníkům na poradě: „Zítřka zaútočíme na město naposled. Buď se nám ho podaří dobýt, než odzvoní na Petrově poledne – anebo odtud odtáhneme navždycky pryč.“

Jakmile se rozednilo, začala hotová spoušť. Zaduněly kanóny, zarachotily muškety a houfnice. Tisíce vojáků se hnalo k brněnským hradbám, až obráncům v žilách tuhla krev. Rozpoutal se boj na život a na smrt. Švédům se dokonce podařilo na několika místech prolomit hradby a vypadalo to, že se brzy celé město vzdá.

Celé to běsnění pozoroval starý zvoník na Petrově. Vyděšeně z věže sledoval zoufalou obranu a když pak několik dělových koulí zasáhlo i petrský chrám, dostal strach. Kdoví, jestli dnes vůbec odzvoní poledne. Vtom se ozvala další dělová rána a věž starého kostela se zachvěla v základech. Zvoník už na nic nečekal. Bylo teprve jedenáct, ale zvoník se rozhodl, že na poledne již čekat nebude. Vzal do rukou provaz a nad městem se rozezněl velebný zvuk zvonů...

Najednou švédský útok povolil a útočníci se začali pomalu vracet do ležení. Torstenson dodržel slib a další obléhání odvolal. Starý zvoník tak zachránil celé město. Na památku této události se dodnes zvoní na Petrově poledne již v jedenáct hodin.

Baron Trenck

Za vlády Marie Terezie bojoval v řadách císařské armády jeden proslulý vojevůdce. Jmenoval se baron Trenck a velel oddílu pandurů. Jejich regiment byl sestaven z bývalých lupičů a vrahů. Podle toho to tak vypadalo. Kam přišli, tam nastalo boží dopuštění, ať to bylo v dobytém městě nebo někde doma. Také Trenck měl prudkou a výbušnou povahu, a tak na něj chodila jedna stížnost za druhou.

Císařovně nakonec přetekla trpělivost a nechala Trencka zatknout. Odsoudili ho k doživotnímu žaláři na Špilberku. Chladná kobka uherskému šlechtici nesvědčila, a tak není divu, že jednoho dne předstoupil před velitele pevnosti žalářík a oznámil, že baron Trenck je těžce nemocný. Poslali za ním lékaře, ale ten už jen prohlásil barona za mrtvého a vystavil mu úmrtní list. Barona položili do rakve a odnesli do márnice na hřbitov. Pohřeb měl být na druhý den.

Ještě toho dne se objevil před velitelem pevnosti jakýsi žebrák. Oznámil překvapenému veliteli, že zaslechl rozhovor hrobníka s vězeňským lékařem. Trenckovi se podařilo podplatit několik lidí. Ve skutečnosti mrtvý není, místo něj mají pohřbít jen kameny.

Velitel rychle sebral několik mušketýrů a hned pospíchal k márnici.

„Pane barone, už je čas,“ zaklepal hejtman na rakev. V tu chvíli se víko zvedlo a z rakve se vysoukal živý Trenck. Jeho šťastný úsměv však rychle zmizel, když spatřil kolem sebe vězeňskou stráž a žebráka. Hrobové ticho přerušil žebrákův hlas: „Poznáváš mě, barone? Pamatuješ ještě, jak jsi ztýral a zabil mé rodiče? Marně tě prosili o milost. Od té doby jdu za tebou jako stín, abych se ti pomstil. Dnes se mi to tedy podařilo.“

Ohromeného barona odvedli v poutech zpět na celu. Ve špilberském vězení strávil baron ještě dlouhá léta a když skutečně zemřel, pohřbili ho v hrobce kapucínského kláštera, kterému před smrtí odkázal svůj majetek.

Ale ani po smrti nemá baron Trenck klid. Jeho duch obchází špilberské kobky, řinčí okovy a smutně vzdychá. U jeho rakve se zjevuje bílá ženská postava a modlí se za vykoupení jeho těžkých hříchů.

Zakletý poklad na Zelném trhu

Vždycky, když přijela císařovna Marie Terezie do Brna, bydlela v domě číslo 9 na Zelném trhu. Ten dům kdysi patřil klášteru, ale za Marie Terezie se tu konaly různé večírky a zábavy. V domě byl velký sál a krásné zdobené krby.

Pod domem jsou navíc hluboké dvoupatrové sklepy, o kterých se povídá, že ukrývají drahocenné poklady. Jsou prý ale zakleté. Každý, kdo se je pokusí získat, přijde o život.

Jednou se o těch pokladech dozvěděli tři mladí muži a rozhodli se, že se jich zmocní. Opatřili si krompáče a lopaty a nechali se zavřít do té nejspodnější podzemní chodby. Lidé je varovali, aby nepokoušeli osud, ale ti tři jen mávli rukou: „Co by se nám mohlo stát?“

Na druhý den všichni čekali, až se muži objeví a pochlubí se svými poklady. Ale hodiny plynuly a nikdo ze sklepení nevycházel. Když pak ti nejodvážnější sešli do podzemí podívat se, co se stalo, zůstali omráčení hrůzou. Všichni tři mladíci tam leželi mrtví. Od těch dob se nikdo už jiný poklady neodvážil vyzvednout.

Šikmá věžička na Staré radnici

Když se přestavovala brněnská radnice, pozvali si brněnští konšelé věhlasného kameníka. Jmenoval se Antonín Pilgram.

Radní mu naslibovali odměnu, ale mistr jim musel zase slíbit, že postaví radnici takovou, jako jinde na Moravě nemají.

Pilgram se dal s chutí do práce a za nějaký čas se začaly nad novým průjezdem vyrůstat krásné štíhlé věžičky. Aby mohl své dílo co nejdříve dokončit, požádal kameník městskou radu o další zálohu peněz. Ale páni radní se začali ošívát. Prý je veliká drahota a městská pokladna prázdná. Nakonec ještě musel být Pilgram rád, že má alespoň, jak zaplatit své pomocníky.

Ale Pilgram se chamtivým měšťanům pomstil. Aby ukázal všem, jak je městské právo nerovné, pokřivil při dokončování díla věžičku nad sochou spravedlnosti. Ještě téhož dne se z města tajně vytratil.

Když na druhý den zjistili radní, co Pilgram provedl, povolali do města rychle jiného kameníka, aby jim pokažený portál opravil. Jaké však zavládlo ve městě pozdvižení, když se nová věžička do rána pokřivila sama od sebe znovu. Říká se, že dokud bude na světě nespravedlnost, zůstane věžička na radničním portálu křivá.

Brněnské kolo

V dobách třicetileté války žil v Lednici na Jižní Moravě mladý kolářský mistr Jiří Birk a ten se jednou v hospodě s kamarády vsadil, že za jeden den stihne porazit statný strom, vyrobí z něj kolo a ještě ho stačí dokutálet do Brna dřív, než se večer zavřou městské brány.

Sousedé se mu smáli, že se jen tak vychloubá, ale když se kolář nedal, vsadili se s ním. Když prohraje, zaplatí sousedům bečku toho nejlepšího vína, ale jestli vyhraje, vysází mu každý z přítomných po jednom tolaru.

Ještě před svítáním se vypravil s několika svědky do lesa a než se vyhouplo slunko nad obzor, měl poražený pěkně vzrostlý jilm. Pak se pustil do práce. Když srážel loukotě a špice dohromady, stálo již slunce pěkně vysoko. Kolářský mistr se nezdržoval. Jakmile bylo kolo hotové, vyrazil na cestu.

Cesta do Brna byla dlouhá, a tak když Jiřík dobíhal k městu, sotva už pletl nohama. Jak proběhl Židovskou bránou a hnal kolo přes Zelný rynek k radnici, zvonili z brněnských věží klekání.

Purkmistr vyplatil šikovnému koláři odměnu a kolo nechal na památku zavěsit do průjezdu radnice.

Jenže vyhraná sázka nepřinesla Birkovi žádné štěstí. Lidé si o něm začali povídat, že je spolčený s ďáblem, že by jinak takovou věc nedokázal. Peníze se mu rozkutálely a zručný kolářský mistr opuštěn všemi přáteli zemřel nakonec ve velké bídě.